ושופין לא מלו ממירין. תניא ד] הכל ממירין [חוץ מן השופתים] לפי שכל הפרשה כולה נאמרה בלשון יחיד כמו לא יחליפנו ולא ימיר לאומו ואם המר ימיר אחד מימר ולא שנים ממירין: **שאני פסח.** תע"ג דלא קניא להו גזירת הכתוב הוא דשני יורשין אין ממירין זבח שהפריש לחבירו **ממיר** ח], להא דיורש ממיר בקרבן מציו מהכא נפקא לן מה המר ז] לרבות את היורש דהוה מלי למיכתב מה ימר **יגאל** ט] **אין ממעשרו לרבות יורש.** שמוסיף חומש ופודה את מעשר מציו **חיסיה בשופופות.** דלא משכחן דמימעט שופתין מפדיון מעשר שני. ותמורה היינו טעמא משום דכל הפרשה נאמרה בלשון יחיד: **המקדיש מוסיף חומש כו'.** מדם שנדר קרבן והפרישו מציו משלו להתכפר בו הנודר והומם ובא לחללו אם המפרים מחללו מוסיף חומש ואם המתכפר מחללו אינו מוסיף חומש י] דתלייה לחומש במקדיש דכתיב (ויקרא כז) ואם המקדיש יגאל את ביתו ויסף חמישיתו ואם גאל יגאל את השדה [המקדיש לחזו]: **ומתכפר עושה תמורה.** למיהו הוה בעלים לידיה. ובמסכת תמורה ילף טעמא בפ"ק [י.]: **והתורם.** תרומה משלו על הכרי של חבירו טובת הנאה של מפרים הוא נידו לתתה לכהן שירלה ואם בא ישראל ואמר לו הילך סלע זו ותן תרומתך לזה מתי כהן אותה סלע טובת הנאה של מפרים הוא ויליף התם טעמא את [ו] כל מעשר תבואתך ומעשר בהמתך (דברים כו) מי שהפרישה מתבואתו נידו לתתה: **ומשני מקיבעא לא מכפרא מקופיא מכפרא.** כפרה יא] קבועה שיהא יורש בעליו ממש מין להן הלכך גבי מנחה כשרה ליקרב ללא ינ] דשופתין היא ינ] אבל כשרה קופיא ואפה ממילא ים להן דו והלכך ממיר. קופיא לשון לף כמו (מלכים ב ו) מקפו ידייכו וכמו (מלכים ב ט ו) ויקף הבדיל תרגום וקפל בדוקא ים לו דומה במסכת יומא [דף נ.]: **ליפרו על מה שנהו.** קדשים שנזבחו שלא לשמן יקרבו יד] ותנן לא עלו לשם חובה ולריך להניח מאי מיהו מצטיין ליה טו] שם כפרו על החטא שהופרשו עליו ונפקא מיניה שלא ילהג מן הישורין **בינתיים: אמר רב אסי שיעה נריף דרב אידי.** דילוף לף טו] כיפרו מדבעי למימרי שני: **הני קשיא ליה.** בהבאת יז] שני טפי מהקרבת לשמן: **מי אמרת בשלמא לא כיפרו.** תפילו הכי מיקרב קרבי יח] דשלח לשמו מכח לשמו דאמי דממחילתו לשמו הוקדש ושני נח לכפר על החטא כגון שם עולה היא מכפרת על עשה דאי אמרת לא מכפרא מקופיא מכפרא: איבעיא להו מכפרא או לא כיפרו על מה שבאו או לא כיפרו אמר רב (ו) ששת בריה דרב אידי מסתברא דלא כיפרו דאי סלקא דעתך כיפרו שני למה הוא בא ואלא מאי לא כיפרו למה הוא קרב אמר רב אשי רב ששת בריה דרב אידי הכי קא קשיא ליה אי אמרת בשלמא לא כיפרו שלא לשמו מכח לשמו קאתי ושני (ז) למה הוא בא לכפר אלא אי אמרת כיפרו שני למה הוא בא: איבעיא להו אעשה (ח) דלאחר הפרשה מכפרא או לא מכפרא מי אמרינן מידי דהוה אחטאת מה חטאת דקודם הפרשה אין דלאחר הפרשה לא אף הכא נמי דקודם הפרשה אין לאחר הפרשה לא או דלמא לא דמיא לחטאת דחטאת על כל חטא וחטא בעי לאיתויי חדא חטאת והכא כיון (ט) דאיכא כמה עשה גביה מכפרא אעשה דלאחר הפרשה נמי מכפרא תא שמע (י) וסמך ונרצה (יא) וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר אלא מה תלמוד לומר וסמך ונרצה לכפר (יב) ישאם (יג) עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר (יד) מאי לאו דכיפר עשה דקודם הפרשה לא כיפר אעשה דסמיכה דהוה ליה עשה דלאחר הפרשה אמר רבא עשה דסמיכה קאמרת שאני התם דכל כמה דלא שחיט בעמוד וסמוך קאי אימת (טו) קא הוי עשה לאחר שחיטה לאחר שחיטה לא קא מיבעיא לן א"ל רב הונא בר יהודה לרבא אימא כיפר גברא אחד מימר ואין שנים ממירין. מסתמא דלרבי יוחנן יורש ממיר ותימה דבפ' מי שהוליחוהו (עירובין מו:) קאמר רבי יוחנן רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה וברייתא תמורה (דף ג.) וערכין (דף ג.) פליגי בה רבי מאיר ורבי יהודה וקאמר רבי יהודה יורש אינו ממיר וי"ל משום דר' יוחנן טו] לית ליה הלכה כסתם משנה וברייתא תמורה וערכין לומר הכל ממירין למתוי יורש: **מתכפר עושה תמורה.** והא תניא בפ' קמא דתמורה (דף ט.) לא יחליפנו בשל מחבירו הא מפרים הא מתכפר הסתם כגון דלמר מריה דבסמתו להקדש כל הרוצה להמיר בבהמתו ימיר: **מקופיא מכפרא.** תימה דבפ' קמא דתמורה (דף י.) ילפינן דמתכפר עושה תמורה מנזיר והכיא כפרה קבועה היא וי"ל דלא ילף מנזיר אלא דמפרים אינו ממיר אבל מתכפר עושה תמורה והאמר (ג) רבי אבהו אמר ר' יוחנן המקדיש דמוסיף חומש ו"ת [ומתכפר עושה תמורה] יוהתורם משלו על של חבירו טובת הנאה שלו מקיבעא לא מכפרא מקופיא מכפרא: איבעיא להו מכפרא או לא כיפרו על מה שבאו או לא כיפרו אמר רב (ו) ששת בריה דרב אידי מסתברא דלא כיפרו דאי סלקא דעתך כיפרו שני למה הוא בא ואלא מאי לא כיפרו למה הוא קרב אמר רב אשי רב ששת בריה דרב אידי הכי קא קשיא ליה אי אמרת בשלמא לא כיפרו שלא לשמו מכח לשמו קאתי ושני (ט) למה הוא בא לכפר אלא אי אמרת כיפרו שני למה הוא בא: איבעיא להו אעשה (ח) דלאחר הפרשה מכפרא או לא מכפרא מי אמרינן מידי דהוה אחטאת מה חטאת דקודם הפרשה אין דלאחר הפרשה לא אף הכא נמי דקודם הפרשה אין לאחר הפרשה לא או דלמא לא דמיא לחטאת דחטאת על כל חטא וחטא בעי לאיתויי חדא חטאת והכא כיון (ט) דאיכא כמה עשה גביה מכפרא אעשה דלאחר הפרשה נמי מכפרא תא שמע (י) וסמך ונרצה (יא) וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר אלא מה תלמוד לומר וסמך ונרצה לכפר (יב) ישאם (יג) עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר (יד) מאי לאו דכיפר עשה דקודם הפרשה לא כיפר אעשה דסמיכה דהוה ליה עשה דלאחר הפרשה אמר רבא עשה דסמיכה קאמרת שאני התם דכל כמה דלא שחיט בעמוד וסמוך קאי אימת (טו) קא הוי עשה לאחר שחיטה לאחר שחיטה לא קא מיבעיא לן א"ל רב הונא בר יהודה לרבא אימא כיפר גברא

תמורה ג. מנחות צג. ערכין ב., ג) מ"כ פ' נחקוסי פי"ג ה"ד., ג) יומא י. תמורה י. ושם ב: מלים לו:, ד) ירושי נדרים פ"ד ה"ב, ה) [ער' תוס' שנת עב. ד"ה כי ממלן], ו) יומא ס. מנחות סג:, ז) ת"כ ויקרא נדבה פרק ד הלכה י., ח) תמורה י., ט) שבת מו. ושי"נ, י) ער' תוס' יומא נ: ד"ה אחיו., כ) לקמן מו:, ל) לעיל ה., מ) לקמן ז.

תורה אור השלם

1. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רָע בְּטוּב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ:
ויקרא כז, י

2. וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ מֵעֲרְכֶּךָ חֲמִשִׁתּוֹ יֹסֵף עָלָיו:
ויקרא כז, לא

3. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:
ויקרא א, ד

4. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר:
ויקרא יז, יא

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב ששא כריש דר' מידי מתכתב: (ב) שם מכח לשמו קאתי ומני הוא כל"ל ומיבת למה נמתק: (ג) שם והכל יוין דאי איכא כמה: (ד) שם ת"ש ומתך ונרלה לו לכפר עליו וכי ממיכה: (ה) שם כאילו לא כיפר ומאי לא כיפר מאי לאו: (ו) שם מימא הוי כל"ל ומיבת קא נמתק: (ז) רש"י ד"ה כיון דאי וכו' לף מייב לכתוב להמביאם שיתמיהו וכו' בעלמא הס"ד ואמ"כ מ"ש וסמך ונלה לו לכפר עליו מלמד וכו' שלמת בבולן נתכפר: (ח) ד"ה מאי כיפר וכו' כיפר מאי לאו:

שינויי נוסחאות

א] בכ"מ ואם (וכ"ה במקרא): ב] ג"פ רב אתי (כ"ה, וכן תיקון בשמכ"י). ובמ"כ הגיה אמי: ג] לומר לך שאם, כל"ל (ש"מ. וכ"ה במנחות צג.): ד] כדתניא בהבל ממירין כל"ל, והמיבות שבסוגריים נמחק (*צ"ק, דק"ס). ועל"ל כדתנן, דהוה משנה שם יג ה: אין זבח שהפריש אביהן עושה תמורה. ומיבת ממירין ליתת (כ"י פ, ד"ס): ו] נל"ק וכ"ה במנחות צג.): ז] כל"ק ומיבת ממיר, וכל מוסקים מיבות אחד ממיר, וכל דיבור לתת. וכ"ה בכתה"י: ח] אם המר ימיר (כ"י פ, ד"ס): ח] ימיר (ד"ס): ט] ל"ל גאל יגאל (*ש"מ, רש"ש): י] מאת (כ"י). וכ"מ מדכתיב את: יא] כלומר כפרה כל"ל (ש"מ. וכ"ה ברש"י יומא נ.): יב] ג"פ דלא חל שותפין אהא (ש"מ): יג] ג"פ ונסף וכן לענין מרציון. ס"פ וכן נמי לענין שאלתא דרב אשי לעיל (ש"מ): יד] וקרבו דתנן כל"ל (שמכ"י): טו] ל"ל לן (*ש"מ): טז] ל"ל שלא (*ש"מ): יז] בפ"מ גורס בהקרבת. ולכאורה גס' בהבאת נוף יומר וכלישנא דגמ', ול"ע: יח] ל"ל קרב (ש"מ): יט] ל"ל עולות (ש"מ): כ] ל"ל אלא על (*ש"מ): כא] ג"פ לא חייבו הכתוב להביא שתחייבהו (כ"י פ): כב] בעלמא הוא כל"ל (*ש"מ): כג] שנתרצה מכל (ש"מ): כד] גליון. פי' ותפילו למאי הפרשה (שמכ"י): כה] וא"ת דהכא אמרינן דיורש כל"ל (מ"כ): כו] ס"פ וי"ל דשאני התם לפי [שהוא מקבעא] לכהן הגדול ולכן כפרה דכהנים [דקופיא לא השיבא] אבל הכא דמת [זה שהיה לו] כפרה דקבעא [לכן דקופיא השיבא] (ש"מ): כז] ל"ל שני (מ"כ): כח] ומיהו בזה י"ל, כל"ל (ש"מ): כט] ג"פ ועוד נראה (ר"א"ס), והוא תירוץ על קושית הרמשוה (בה"ז, צ"ק): ל] עליו נמתק (ש"מ): לא] ל"ל שעבר (מ"כ): לב] ל"ל ואקאי (ש"מ): לג] ג"פ אע"ג דבפרק (ש"מ): לד] ג"פ מיבת אבל נמתק (ש"מ): לה] נרגש כאן מסרון. וכ"ל ולגמ' נ"ל על הגליון נל"ל נימא דבא השני ג"כ להגין מן היסורים. וג"כ נכוונתו. ותוסי ל"ל על דרך זה והלא ראשון לא בא אלא להגין עליו מן היסורים:

אי אמרת ביפרו שני למה הוא בא. תימה מאי פריך הא גבי קרא ומס נאו יהא נדבה למעלו שלא עלו לשם חובה ולריך להניח מאי. ול"ל דס"ק למה לוה בא [על מה מכפר מה] שלא ביפר ליה שני למה בא שלא עלו לשם חובה ושלמים מאי בעי ליה שני למה בא הלא הוא בא נדבה (והכלל) [להלן] מסס מתנדב שלמים ועולה כמה שילמה. ות"ת לפי מה שפרש"י דבסמיכה כדי להגין עליו מן היסורים מאי פריך לימה בא [לה] עליו מן היסורים, ור"ל דס"ק היו לבפרו עליו להגין מן היסורים שני למה הוא מביא: **איבעיא** להו **אעשה דלאחר הפרשה מכפרא.** תעלה קל בעי דמכפרת על עשה דפרש"י לעיל (תוס' סדר): **רש"י** ד"ה ביפר גברא, על בל עשה שבידו. פירוש ותפילו לאחר הפרשה (גליון):